

ESKO kalatalousryhmän vuodet 2015-2016

Hakija

Leader Sepra ry on ministeriön hyväksymä maaseudun paikallinen toimintaryhmä, joka on hallinnoinut Etelä-Suomen Kalatalousryhmä ESKO:n toimintaa vuodesta 2011 lähtien. Sepran toiminta perustuu n. 20 vuoden kokemukseen EU-hanketukien hallinnoinnista, paikallisesta aktivoinnista ja kehittämisestä. Hankkeen toteuttamiseen palkataan aktivaattori ja lisäksi varataan resursseja oman hallinnon/toimiston osalta vastaamaan hankehallinnan ja toteuttamisen hyvää hallintaa. Yhdistyksen talous on vahvalla pohjalla, toiminnan vuotuinen budjetti on n. 380000 €, jota kautta toteutetaan sekä Sepra 2020- että ESKO 2020 -strategioita.

EMKR rahoitteen toimintarahahankkeen tausta ja tarve

86.880e tuen saaneella toimintarahahankkeella haluttiin varmistaa jo hyväksytyssä ESKO 2020 strategiassa mainittu elinkeinokalatalouden yrittäjien ja toimijoiden paikallinen aktivointi. Alan uudistamiseen, kannattavuuden parantamiseen ja sen kautta uusien ammattikalastajien saamiseen eläköityvien tilalle tarvittiin ja tarvitaan yhä kehittämistoimia. Myös kalankasvatus tarvitsee uutta kehittämistä ja aktivointia jotta toiminnalle voidaan luoda edellytyksiä kasvuun. Samoin kalastusmatkailun kasvun kehittämisen turvaamiseen tarvitaan lisää yrittäjien yhteistoimintaa ja yhteistä kehittämistyötä. Paikallisen aktivoinnin tarve on suuri koko ESKO alueen elinkeinokalatalouden osalta.

Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteet asetettiin ESKO 2020 strategian mukaisesti:

- ammattikalastuksen ja kalankasvatuksen elinvoimaisena pysymisen tukeminen
- kalastusmatkailun kehittäminen elinkeinona
- ammattikalastuksen toimintamuotojen ja koko arvoketjun kehittäminen, ja sitä kautta työn kannattavuuden lisääminen ja alan kilpailukyyn lisääminen
- uusien sekä nuorien ammattikalastajien ja kalankasvattajien saaminen alalle
- rajat ja sektorirajat ylittävän yhteistyön lisääminen sekä kansainvälinen yhteistyö

Konkreettisina tavoitteina oli luoda uusia työpaikkoja, edistää sukupolvenvaihdoksia, luoda uusia yhteistyöverkostoja – toimintatapoja, sekä kasvattaa yritysten liikevaihtoa ja kilpailukykyä. Näiden tavoitteiden osalta on vielä tässä vaiheessa käytännössä mahdotonta osoittaa määrällisiä tuloksia, sillä hankkeet ovat vielä pääsääntöisesti käynnissä. Määrällisiä tuloksia tullaan raportoimaan vasta vuosien 2017-2018 toimintarahahankkeissa. Seurantatiedoissa ilmoitetaan, hakemuksesta poiketen, vain ESKO kalatalousryhmän oma säilytetty työpaikka ja siihen kertyneet henkilöttyövuodet.

Tavoitteena oli avustaa yrittäjiä kehittämään omaa toimintaansa sekä omaa toimialaa. Uutta tietoa kehittämismahdollisuuksista on ollut tarpeen hankkia alueelle sekä saada yrittäjät mukaan uudistumiseen ja kannattavuuden kasvattamiseen. Kalastusmatkailun osalta tavoitteena oli saada yksittäin toimivia yrityksiä tiiviimpään yhteistyöhön sekä sitä kautta lisäämään omaa näkyvyyttä, palveluntarjontaa ja kilpailukykyä muihin vastaaviin matkailupalveluihin.

Hankkeen toimenpiteet ja tulokset

Hankkeen aktivaattorin tehtävistä huolehti ESKO:n projektipäällikkö, jonka tehtävänä on vastata kokonaisuutena ESKO 2020 strategian mukaisista aktivointitoimenpiteistä.

Kalatalousalan toimijoita aktivoitiin etsimään uusia ratkaisuja alansa kehittämiseen ja toteuttamaan strategian mukaisia uusia kehittämistoimia. Toiminnalla pyrittiin hyvien käytäntöjen levittämiseen, erityisesti niiden, jotka parhaiten tukevat alan kannattavuuden parantamista. Toimenpiteet koskivat mm. vajaakäyttöisten kalasatamien palvelujen monipuolistamista, kannattavuutta lisääviä uusia toimintamuita ammattikalastukseen, lähikalan imagon parantamiseen ja kalankasvatuksen toimintamahdollisuuksien kehittämiseen.

Aktivoinnin kautta tuotiin pienille yrityksille lisäresurssia, apua ja osaamista yhteistoiminnan kautta toteuttavaan tuotekehitykseen ja uusien toimintamenetelmien käyttöönottoon. Tuotekehityksenä on mm. luotu uusi tapa käsitellä kalaa, josta saadaan arvostettua luksustuotetta kotimaisille ja ulkomaisille huippuravintoloihin, särkikalasta uusia elintarviketuotteita ja lisää arvostusta nyt vajaahyödynnetyistä kalakannoista.

Alueella tarvittiin enemmän paikallista läsnäoloa kalastajien ja yrittäjien sekä heidän järjestönsä kokouksissa ja verkostotoiminnassa, jotta saadaan lisää kannustusta alan kehittämiseen. Aktivointitoimenpiteitä on tarvittu erityisesti

uuden HYRRÄ-hanketukijärjestelmän johdosta, koska kalastajat ovat kokeneet järjestelmän olevan erityisen hankala käyttää ilman henkilökohtaista opastusta. Aktivaattori on tukenut paitsi alueen toimijoita heidän hakiessaan tukea kalatalousryhmältä myös 15 toimijaa, joiden hankkeista 14 on ohjautunut ELY-keskukseen.

ESKOn hallitus kokoontui vuosien 2015-2016 aikana 8 kokoukseen, ja käsitteli yhteensä 21 hanketta. Näistä hallitus puolsi tukea 14 hankkeelle, joista 8 sai vuoden 2016 loppuun mennessä päätöksen Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta. Hankkeista yksi – Kalasatamien selvitys 2015 - on päätynyt vuoden 2016 loppuun mennessä, mutta sen loppuraporttia seurantatietoineen ei vielä ole käytettävissä.

Tavoitteellisesti hankerahoituksen pitäisi ESKO 2020-strategiassa jakautua painopisteiden välillä seuraavasti: Kestävä kalatalous – 54%, Kehittyvä kalastusmatkailu – 21%, Elinvoimainen saaristo – 14% ja Yhteistyö – 11%. Tämän hetken päätöksin jakaumassa painotus on selvästi yli tavoitteen kestävässä kalastuksessa, johon liittyvien hankkeiden osuus on 81% kaikesta puolletusta tuesta. Elinvoimaiseen saaristoon liittyviä hankkeita on puollettu vasta yksi kappale, ja tuen määrä jää 1%:n. Sekä Kehittyvä kalastusmatkailu (12%) ja Yhteistyö (6%) kulkevat vielä myös tavoitteesta jäljessä. Koska hankevaltuudesta on kuitenkin sitomatta vielä 51% tilanne voi hyvinkin tasoittua loppukauden aikana. Mikäli näin ei itsekseen tapahdu, ottaa hallitus asian huomioon vuoden 2018 toiminnan linjauksia tehdessään.

Aktivoinnin kautta on osallistuttu myös kalastajien ja kalastuskuntien kokouksiin, mm kalasatamien toiminnan tehostamisselvityksiin, yhteisvälinehankintaselvityksiin ja hoitokalastuksen käynnistämiseen uusilla alueilla .

Aktivoinnilla pyritään erityisesti tukemaan sukupolvenvaihdoksia uusien ammattikalastajien saamiseksi alueelle. Erityisesti uusien ammattikalastajien kouluttaminen mestari-kisällijärjestelmän kautta mahdollistaa toimivia sukupolvenvaihdoksia ja toiminnan jatkumista.

Kalastusmatkailun osalta aktivoinnilla haluttiin edistää yrittäjien välistä yhteistyötä, toiminnan kehittämistä ja tukea näin alan kasvua. Etelä-Suomen kalastusmatkailuoppaiden yhteishanke Helsinki Fishing luo hyviä mahdollisuuksia tiivistää yhteistoimintaa ja koko alan näkyvyyttä ja sitä kautta kasvua.

Aktivoinnin avulla lisätään yhteistyötä myös muiden toimijoiden ja rahoituslähteiden kanssa ESKO-alueella. Aktivoinnin kautta on selvitetty mm mahdollisuutta perustaa yhdessä virolaisten ammattikalastajien kanssa yhteinen tuottajajärjestä koko Suomenlahden kalastuksen osalta.

Toteutukseen on osallistunut aktivaattorin lisäksi Seprassa koordinaattori Kirsi Pohjankoski hallituksen kokousten sihteerinä. Hän on myös ollut apuna taloushallinnon ja käytännön tehtävien kanssa. Toiminnanjohtaja Marjo Tolvanen vastaa taloushallinnosta ja ESKOsta kokonaisuutena osana Sepran toimintaa. Näihin tehtäviin liittyen toimintarahahankkeelle 15045 ei kuitenkaan ole kohdentunut kustannuksia.

Toimintaa on toteutettu tiiviissä ja hyvässä yhteistyössä kuntien, kalastusjärjestöjen (Nylands Fiskarförbund ja Etelä-Suomen merikalastajain liitto), ympäristöjärjestöjen (Suomen luonnonsuojeluliiton aluejärjestöt) ja alueellisten kehitysyhtiöiden Novago Oy, Posintra Oy ja Cursor Oy:n kanssa.

Aktivaattori toimii ESKO kalatalousryhmän hallituksen alaisuudessa ja esimiehenä toimii toiminnanjohtaja. Vuosittain pidetään ESKOn ja Sepran puheenjohtajien sekä aktivaattorin ja toiminnanjohtajan yhteinen tapaaminen, missä sovitaan yhteen näiden kahden toiminnan osa-alueen toimintaa sekä vaihdetaan hyviä käytäntöjä. Kehityskeskusteluissa 2015 ja 2016 esiin nousseet asiat on käyty läpi Sepran puheenjohtajan kanssa, eikä sellaisia asioita ole noussut esiin, mitkä olisivat vaatineet korjaustoimia. Laatutyöhön liittyen kehityskeskusteluissa kuitenkin pyritään löytämään asioita, joiden kautta toimintaa voidaan kehittää edelleen.

Vuosien 2015 ja 2016 aikana on kohdennettu toimia hallituksen toiminnan kehittämiseen erityisesti arvioinnin osalta sekä käytännön yhteistyön tiivistämiseen kahden muun alueen Leader-ryhmän SILMUn ja PomoVästin kanssa Laatu- ja tulevaisuustyö ESKOn hallituksen kanssa aloitettiin syksyllä 2016.

Toiminta-alue, kohderyhmä, hyödynsaajat ja aikataulu

Hankkeen toiminta-alue on koko ESKO-alue, Suomenlahden rannikkoseutu Hangosta Virolahteen. Hankkeen hyödynsaajat ovat kalatalouden elinkeinoharjoittajat, eli ammattikalastajat, kalastusmatkailuyrittäjät ja kalankasvatusyrittäjät. Kohderyhmänä ovat ensisijaisesti kalatalouden elinkeinoharjoittajat, mutta myös elinkeinon parissa toimivat järjestöt ja organisaatiot sekä kunnat ja muut sidosryhmät joiden intressissä on elinkeinon kehittyminen.

Tiedottaminen

Hankkeen keskeinen toiminta on ollut viestittää kalatalouden elinkeinon harjoittajille kehittämiseen liittyvistä mahdollisuuksista, eri kehittämistavoista että muista yrittäjyyden edistämispalveluista. Ohjelmakauden alussa viestintä on painottunut uuden kauden tukiin sekä erityisesti HYRRÄ-järjestelmän käyttöön liittyviin asioihin. Tiedottaminen on tapahtunut sekä suorapostituksina yrityksille että tiedottaen muiden yritysjärjestöjen, neuvontaorganisaatioiden ja muiden sidosryhmien kautta. ESKOn osalta hankekaudella on parannettu www-sivuja ja otettu käyttöön sähköinen uutiskirje, sekä tehty jaettavaa paperimateriaalia.

Viestintätoimia ovat olleet mm. lehdistötiedotteet tammikuussa ja huhtikuussa, FARNET tiedote Fiskarposteniin kesäkuussa sekä vastaava FARNETin julkaisussa heinäkuussa, syyskuinen ESKO-tiedote kalastajille ja ensimmäinen ESKOn sähköinen uutiskirje marraskuussa.

Haminassa, 7.2.2017
Esko Taanila